

6 tednov stari komad 70—95 Din, 7—9 tednov 90—120 Din, 3—4 mesece 150—250 Din, 5—7 mesecev 300—350 Din, 8—10 mesecev 360—400 Din, 1 leto stari 480—560 Din, 1 kg žive teže 5—6.50 Din, 1 kg mrtve teže 9—10 Din. Prodanih je bilo 126 komadov.

Živinjski in svinjski sejem v Ptuj dne 6. septembra 1932. Na ptujski živinjski sejem je bilo prignanih 250 krav in telic, 150 volov in bikov in 170 konj, skupaj 570 glav. Prodanih je bilo 234 glav. Cene so nekoliko padle: krave 1—2.50 Din, telice 1.75—4 Din, voli 2—3 Din, bik 1.50—2.50 Din za 1 kg žive teže. Konji od 400 do 2800 Din. Svinjski sejem v sredo dne 7. septembra je bil slabše obiskan. Prignanih je bilo 286 svinj, prodanih pa 92. Cene so bile: 4—6.50 Din, prasci so se prodajali od 60 do 150 Din komad.

Prvi severni raziskovalec.

Kdo je bil prav za prav prvi raziskovalec polarnih (krajev proti severnemu tečaju) krajev? Mnenja o tem so zelo deljena. Podoba pa je, da gre ta slava Holandcu Barentzu. On je bil vsaj prvi človek, ki je hotel s svojimi pogumnimi pomorščaki raziskovati polarne dežele in je pri tem toliko pretrpel kakor njihče za njim.

Barentzovo odpravo so finančno omogočili imoviti amsterdamski trgovci. Z nabranim denarjem je Barentz kupil in opremil ladjo ter ostavil mesto Amsterdam dne 10. maja 1596. Vozil je po morju 25 dni, nakar je prišel v ledni pas Arktičnega morja. Barentz in njegovo moštvo je bilo izprva zelo osuplo, ker je smatralo plavajoče ledne grude za labode! To je raziskovalec zabeležil v svojih zapiskih. Na južnem koncu Spitzbergov je stopil Barentz na kopno. Na Medvedjem otoku je ustrelil prvega severnega kosmatina. Potem se je voznja nadaljevala in ko so se v drugič ustavili, je Barentz sodil, da so prišli na Grönland. Kmalu potem je prišla ladja do rta Canina, nekaj dni pozneje pa je dosegla Wilougbyjevo deželo.

Naslednji pristanek po daljši vožnji je bil na Oranžnih otokih. Tam je bila stiska tako velika, da se je morala odprava zasidrati, nakar se je naredil led. V silnem snežnem metežu so se začeli kupičiti skladi ledu okrog ladje, katere leseni trup je pokal. Vsak trenutek se je zdelo, da se bo ladja razletela na tisoč koscev. Barentzovi pomorščaki so, videč skrajno silo, znosili smodnik, svinec in živila na kopno, zgradili kočjo in v njej prezimovali. Dotlej ni še noben Evropejec prezimoval v tej odľudni in tuji deželi. Zima je bila strašna, trpljenje Barentzovih ljudi veliko. Dne 21. oktobra je 16 mož Barentzove posadke dovršilo hišo, napravilo dimnik, obesilo v hiši uro in pripravilo celo nekakšno kad za utrjevanje v mrzli vodi. Kmalu nato je začelo nepopisno snežiti. Zamelo je hišo tako, da so si morali Barentzovi ljudje z lopatami ukrciti pot do svežega zraka. Ponoči so tekale po hiši lisice, naselbino pa so oblegali tudi beli medvedi, ki so skušali odkriti streho in vdreti v stanova-lišče. V mrazu, snegu in ledu sta umrla Barentzu dva moža. Ko so ju hoteli pokopati, pa je bila zemlja tako trdo strnjena z ledom, da niso mogli izkopati jame. Šele junija naslednjega leta se je vreme toliko zboljšalo, da je bilo mogoče iz hiše. Holanci so zapustili prezimovališče in se vkrcali na ladjo, ki jih je odpeljala zopet proti domovini. A Barentzu ni bilo usojeno, da bi jo videl še enkrat. Ko je bil že čisto blizu doma, je nenadoma umrl. Še le l. 1871, 300 let po Barentzovi vožnji, je odkril norveški kapitan Carlsen Barentzovo hišo. Bila je tako trdna in lepa, kakor da je bila šele postavljena.

Tek slovenskih kmečkih fantov iz Jesenic na Slomškov grob v Maribor je trajal v ne-

deljo dne 11. septembra 9 ur in 14 minut. Štáfeta je pričela ob petih zjutraj na Jesenicah. Štáfeto je spremljala komisija na avtomobilu. V vasi Kaplja onstran Trojan je štáfeto ob 10.13 prevzela štajerska fantovska mladina. Na progi od Vojnika do Maribora so sodelovali fantje iz Ptujkega in Murskega polja. Na Slomškovem grobu je spregovoril požrtvovalnim tekačem škof dr. Ivan Tomažič. Ob Slomškovem grobu so tekači, ki so prinesli pisma, pisma izročili dr. Žitku. Besedilo poslanic je prečital g. Geratič iz Maribora. Dr. Žitko je položil na Slomškov grob venec svežega cvetja. Zbrani fantovski mladini in dostojanstvenikom ter občinstvu je podelil škof dr. Andrej Karlin apostolski blagoslov in ob zvokih omladinske godbe se je izvršil razhod.

Št. Peter pri Mariboru. V nedeljo dne 18. t. m., popoldne po večernicah, priredi prosvetno društvo »Skala« Slomškovo proslavo na vrtu gostilne Sande, v slučaju slabega vremena pa v samostanski šoli. Člani fantovskega krožka igrajo dr. Česnikovo »Pogodbo« v treh dejanjih. Slavnostno besedo pa bo govoril tajnik KA g. Kolenc. Nastopi tudi tamburaški ter pevski zbor. Naj šentpeterčani ne zamude, se udeležiti te proslave in tako počastiti spomin velikega Slomškega.

Sv. Marjeta ob Pesnici. Tudi Šmarječani nočejo zaostati za šentpeterčani. Tudi oni se zavedajo, »da, kdor svojih slavnih prednikov ne časti, njihov naslednik vreden biti ni.« Zato pa bodo v nedeljo dne 25. t. m., popoldan po večernicah, proslavili pod okriljem šentpeterskega prosvetnega društva »Skala« Slomškovo proslavo. Prireditve se vrši na župnijskem dvorišču. Na sporedu sta igri »Srce in denar« ter dr. Krekove »Tri sestre«. Nastopi tudi cerkveni pevski zbor ter šentpeterski tamburaši. Slavnostni govor govori tajnik KA g. Kolenc. Šmarječani in sosede, pridite, ne bode vam žal!

Sv. Jurij ob Ščavnici. Bralno društvo vabi v nedeljo dne 18. septembra na zanimivo zgodovinsko igro »Kmetški punta«, ki vam nazorno kaže, kako so se nekaj naši predniki upirali krivicam grajske gospode. Navrgli homo burko »Vedež«, da bo tudi nekaj za smeh. Med odmori tamburanje in petje. Tokrat se vam ni treba bati, da bi se noge polomile, ker je

Kako delajo vžigalice.

O vžigalicah vemo prav za prav zelo malo. Njih »zibelka« je daleč v brezmejnih ruskih močvarah. Tam rastejo trepetlike, iz katerih izdelujejo klinčke in tudi škatljice. Po železnici ali po morju pripeljejo debla na Švedsko, kjer jih žage v trenutku razrežejo v kose, dolge po 60 cm. Skorjo, veje in drugo odstranijo z luščilnim strojem, nato razrežejo kose v 2.2 mm tenke trake, ki jih v svežnjih po 60 do 100 plasti razdele v klinčke po 5 cm dolžine. En sam nož izreže iz svežnja na en mah 700 do 1200 klinčkov.

Danes pazijo na to, da odstranijo vsak dro-

Za vlom nagrado.

Baš je bila ura polnoč, ko je skočil g. Andrej s postelje. V sobi eno nadstropje niže, v pisarni njegovega blagajnika, se je nekaj gibalo.

Skraja je bil g. Andrej uverjen, da so to le prazne sanje, že se je hotel obrniti na drugo stran, sumljivo ter rahlo ropotanje le ni ponehalo. Napel je ušesa, čisto natanko je čul korake in škripanje kovinastega orodja. Brezdvomno je bil vlomilec na delu!

G. Andrej je hušnil pokoncu, smuknil v hlače, si nataknil copate ter vzel revolver iz nočne omarice.

Liki mačka se je plazil po stopnicah in že v par sekundah je stal pred vrati sobe, kjer je bila blagajna. Ko je poluknil skozi ključavniško luknjo, je videl ob svitu svetilke za vlomilce obrise moža, ki se je trudil, da bi udril v železno blagajno, ki je bila varna napram vsakemu vlamu.

In baš ta blagajna, mojstrski izdelek njego-

ve tvrdke, je že bila odprta! Nasilnim potom je bilo vlomljeno kljub skrivnim ključavnicam in raznim drugim z zlodejevo zvitostjo izdelanim zaprekam. Presenečenje je vzelo g. Andreju besedo. Slednjič si je le opomogel toliko, da je pripravil samokres za strel in se upal v sobo.

»Roke kvišku!« je zaklical in že je stal pred vlomilcem.

Pri zločinu zasačeni je hotel nekaj odgovoriti, pa v očigled orožju se je udal v svojo usodo. G. Andrej, ki je grozil lopovu s smrtjo, je priškrnil z drugo roko električno luč in si je lahko ogledal nepovabljenega nočnega gosta nekoliko natančneje. Bil je še mlad, prijaznega obraza, gladko obrit, čedno oblečen in z njegovega obraza je odsevala prebrisanost. Oči so gledale razposajeno in usta so se mu kremžila v prezirljiv posmeh.

Držeč revolver pred sobo, se je približal g. Andrej drznežu, mu je preiskal žepe in pri tem poslu je padlo nekaj vlomilskega orodja na tla. Ko je bila preiskava končana, je zavzel g. Andrej zopet strogo obrambni položaj.

Pergerjeva dvorana sedaj gladko popodana. Na svidenjel

Sv. Francišek v Savinjski dolini. V nedeljo dne 4. septembra je priredilo naše prosvetno društvo pevski koncert v okusno prirejenem Šetejevem kozolcu v Radmirju. Požrtvovalna brata Joško in Ivan Časl sta izvežbala številni pevski zbor 50 pevcev in pevk, ki je odpel nad 20 pesmi v mešanem, moškem ter ženskem zboru, v splošno zadovoljnost vseh navzočih. Prireditve se je udeležilo nad 400 ljudi. Poleg domače so bile častno zastopane skoro vse župnije v naši dekaniji. Koncert je počastil s svojim obiskom pevovodja pevske zveze v Ljubljani, g. profesor Marko Bajuk s svojo soprogo. On je tudi v lepem govoru omenil, da je pesem najdragocenejši zaklad vsakega naroda ter najlepša in najuspešnejša pot naše ljudske prosvete. Odmora je počivil naš tamburaški zbor, ki pa vsled velikega prostora ni prišel tako do veljave, kakor zadnjič na materinski proslavi. Lahko rečemo, da je bila to ena najlepših prireditev, kar jih je imelo naše društvo tekom 21 let svojega obstoja. — Hvala vsem, ki ste pripomogli, da je vse tako lepo uspelo!

Vojnik. Dne 25. t. m. se vrši v Vojniku za celo novocerkovsko dekanijo proslava 70letnice Slomškove smrti. Ob 10. uri dopoldne bo slavnostna pridiga in slovesna sv. maša v cerkvi. Po sv. maši izven cerkve ali pa v posejilniški dvorani slavnostni zbor z govori, deklamacijami in petjem.

Sv. Križ pri Rogški Slatini. Slomškova proslava se vrši pri nas v nedeljo dne 18. t. m. po sledečem sporedu: Ob 9.30 sprejem bratov Hrvatov v Tržišču. Pridiga o Slomšku: kano-nik dr. Al. Merhar. Po sv. maši zborovanje na prostem: Slavnostni govornik prelat dr. Fr. Kovačič iz Maribora. Med govori in pozdravi poje moški zbor iz steklarne. Ob 14.30 slovesne večernice, nato Slomškova akademija. Razdelitev dobitkov društvenega sračolova. Društva iz sosednjih župnij se vlijudno vabijo, da pridejo k proslavi v čim večjem številu z zastavami.

»Domoljubni pevci«, zbirka ljudstvu priljubljenih pesmi, broširano 3 Din. vezano 5 Din. Naročila sprejema: Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Kako je nastal šah?

Domovina te priljubljene igre je Indija, kjer so začeli igrati šah že v V. stoletju po Kristusu. Neki francoski časopis pripoveduje po sporočilu arabskega pisatelja Al Sefadija, kako je ta priljubljena igra nastala.

Neki indijski samodržec je vladal svoje narode tako slabo, da so že čez malo le začeli mrmrati in vzdihovati vsi njegovi podložniki in da je po vsem kraljestvu nastalo nevzdržno stanje. Bramani in raje, svečeniki, učenjaki, plemiči in politiki, ki so vsemogočnega svojega vladarja na lahko skušali opozoriti na razmere, so si nakopali njegovo nemilost in bili pregnani. Član bramanske kaste, Sesas, sin Daharjev, pa si je izmislil imenitno sredstvo, kako bo vse to dal kralju pod nos, ne da bi ga s tem razžalil. Povabil je vladarja na novo igro, ki jo je sam iznašel — na šah. Vladar je bil te igre silno vesel, modri Sesas pa mu je med igro počasi dopovedoval, da je ta igra nekak znak življenja kraljev: kakor v resničnem življenju ne more kralj, četudi je najvažnejši od vseh, napraviti niti koraka brez pomoči in varstva svojih podložnih, to je kmetov in delavcev — tako tudi pri šahu kralj sam zase ne pomeni nič, ampak le, če ga podpirajo kmetje, tekači itd. — Ta nauk je indijski vladar pred 1500 leti končno razumel in obljubil, da bo spremenil način svojega vladanja in da bo poslej bolj mislil na podložnike, ki jih tako potrebuje, kakor pa nase.

Devica Marija v Brezju. V mariborskem »Večerniku Jutra« piše nekdo o vtisih iz »vsi in žeganja«, ki je bilo tam, kakor vsako leto na Veliko Gospojnico, pa ni prav za prav z ničem zadovoljen. Najprej se obregne ob ime

»Devica Marija v Brezju«, ki mu ni prav, ker so baje zgodovinarji dognali, da izvira ime od »Brežja«, ker je bilo tam nekdanje jezero. Da je bilo Dravsko polje nekdanje jezero, to je dejstvo, ali samo v prazgodovinski dobi, tedaj pa, cenjeni gospod dopisnik »Večernika«, tam ni bila mogoča nobena cerkva, torej se tudi ni mogel imenovati ne kraj ne cerkev po njo benem bregu ali »brežju«. Da je ime »Devica Marija v Brezju«, tega niso povzročili tisti bolj »papeško« navdahnjeni (kakor piše dopisnik), ampak zgodovina, ker je prvotna kapelica stala v brezju. Nemci so vsled tega pravilno prestavili ime cerkve in kraja v »Maria Frau Stauden«, to je »in den Stauden«. Ako bi bilo pravilno kako »Brežje«, bi bili Nemci gotovo prestavili »Maria am Gestade«. Gre za pristne breze, ki so tam preje gotovo v večjem številu rastle kakor sedaj. — Ne vem, kje je dopisnik dognal, da je bila cerkev pozidana v letih 1610 do 1618. Orožen I. trdi, da je bila tam najprej sezidana mala kapelica v čast Marije Device leta 1587, cerkev pa v letu 1595. In ker je stala v brezju, so jo imenovali »Devica Marija v Brezju«, Nemci pa »Maria Frau Stauden«, kakor n. pr. na Korškem »St. Peter im Holz«. Ljudstvo samo ni govorilo: grem v »Brežje«, ampak samo: grem k »Devici Mariji«, meneč »D. M. v Brezju«. Šele, odkar je šola začela nepravilno učiti, da so to »Brežje«, je začela tudi mladina tako govoriti. Oblast pa je končno odločila, da se imenuje kraj kakor cerkev pravilno »Devica Marija v Brezju«, s čem se bodo morali tisti spriznati, kateri mogoče ne slišijo radi ime Device Marije. — Da so se breze, katere je »nekdo« zasadil okoli cerkve, uničile, je škoda. Ali škoda je še bolj tiste mogočne, zgodovinske lipe, ki je stala na trati pred cerkvijo, in ki jo je tudi »nekdo« pustil podreti pod pretvezo, da je suha. Ali izkazalo se je, da je bilo drevo še tako zdravo in čvrsto, da so debla komaj mogli razžagati. — Dopisnika motijo tudi venci iz papirja, ki vise v cerkvi, ali to je stvar naziranja, o čem se ne da govoriti. Odkod pa bi naj dekleta iz Zrkove in Dolgoš vzele zadostno množino svežega cvetja pri tej strašni suši? — Kakor dopisnik trdi, je g. šolski upravitelj takorekoč mnenja, da za kmete iz Zrkove in Dolgoš pravzaprav ni krize — takemu naziranju se je čuditi, ako

»Nikar ne streljajte«, ga je miril bandit, »moram se z vami pogovoriti.«

»Gotovo se hočete opravičiti, kaj ne? Torej dobro, ako se ne ga, vas ne bom ustrelil, ampak le poklical policijo.«

G. Andrej je stegnil roko, da bi dvignil telefonsko slušalko.

»Samo trenutek!« ga je prekinil vlomilec s tako zapovedujočim glasom, da fabrikant ni segel po telefonu.

Bandit je porabil kratek odmor, da se je dotaknil g. Andreja z vprašanjem:

»Mar mi je čast, da lahko govorim z gospodom Andrejem?«

»Seveda. Pa to ne spada k zločinski zadevi. Ali me poznate?«

»Kakor se pač vzame«, je odgovoril tolovaj brezbržno. »V Parizu vas pač vsakdo pozna... Kako pač ne pri reklamah, katero ste objavljali po časopisju... Sploh pa«, je nadaljeval in pokazal s prstom na blagajno, »mi morate tudi vi priznati, da nisem opravil slabo vlomilskega posla!«

G. Andreja se je vedno bolj pollaščalo prese-nečenje, ni vedel, kaj bi naj odgovoril. Ozrl se je zopet proti telefonu. Vlomilcu je že bilo jasno, da je dobil igro. Z neverjetno drznostjo je sedel fabrikantu nasproti in pričel:

»Vaša velika reklama je bila goljufija. Od vas izdelane blagajne se dajo z lahkoto odpreti kakor vse druge! Da govorim čisto istino, vidite vendar na lastne oči! Mož, kakor jaz, ki vrši komaj dve leti poklic, je vlomil tekom ene ure z lahkoto v tolikanj hvaljeno blagajno. V resnici ste baš vi oni stric, ki krade denar iz žepov občinstva in ne — jaz!«

»Veste kaj — tak očitek je pa že prehud!« je komaj iztiščal iz sebe g. Andrej.

Mož pa je nadaljeval brezobzirno:

»Le pustite me vtakniti pod ključ! Jaz vam bom napravil pri sodnikih reklamo in še celo zastonj! Naročil si bom kot zagovornika najboljšega pariškega advokata, kar bo prisililo časopisje, da se bo pečalo v vseh podrobnostih z mojim služajem. Celi svet bo zvedel, da so proti vlamu naj-

bec lesa, vsako nevarnost, ob kateri bi se utegnil človek pozneje raniti v prst. Tudi to se zgodi mašinsko, v velikem, vrtečem se bobnu, v katerem se klinčki obrusijo drug ob drugem in se fino izpolirajo.

Čim pridejo iz bobna, jih stresejo v drug stroj, ki jih uravna v enakomerne plasti, enega poleg drugega, in sicer v posebnih zabojih. Z zabojem pridejo v nadaljnji stroj, kjer jih nevidna mehanična roka potisne v neštevilno majhnih luknjic, vsakega v posebno luknjico, in od tu v notranjost stroja, kjer se avtomatično parafinirajo, da pozneje bolj gorijo, in dobe svoje kapice.